

Döva fick se fotbollsmatch med tolk i mobilen

4 april 2024

Foto: Privat

Kvartsfinalen i Women Champions League på plats blev en ny upplevelse genom teckenspråkstolk i Got Event-appen för Pernilla Norberg.

Göteborgsföretaget Got Event skriver att de vill att fler ska ha möjlighet att uppleva magiska ögonblick på deras arenor. Därför har de utvecklat appen Got Event Tillgänglighet. Med hjälp av den kan man få evenemang teckenspråkstolkade direkt på den egna mobilskärmen. Några döva fotbollsintresserade tog kontakt med Got Event inför Women Champions League kvartsfinalen mellan BK Häcken och Paris Saint-Germain på Bravida Arena den 20:e mars.

Teckenrapport har intervjuat Pernilla Norberg som var en av dem. Pernilla berättar om hur hon fick veta om denna möjlighet och hur upplevelsen var för henne och hennes vänner.

Pernilla berättar att hon fått höra av vänner som tidigare använt sig av teckenspråkstolk i idrottsevents via appen Got Event Tillgänglighet som varit nöjda. Teckenspråksforum, ett medborgarkontor för döva i Göteborg stad har också marknadsfört denna möjlighet. Till slut bestämde Pernilla tillsammans med sina vänner att testa detta själv på matchen de önskade se.

Först köptes biljetterna och därefter mailade Pernilla Got Event och bad om att få matchen teckenspråkstolkad samt talade om vilken sektion och sittplatser de bokade. Efter det fick hon information om hur de skulle göra dagen innan eventet, bland annat behövde de ladda ned Got Event-appen.

På matchen fanns teckenspråkstolken på plats, dock i ett annat rum tillsammans med kommentatorerna och översatte allt som sades synligt i appen i Pernillas mobil. Pernilla som tidigare gått på två matcher utan teckenspråkstolkning kunde konstatera att den här gången var upplevelsen över förväntan och tillgängligheten hög. Nu fick de all information som de annars hade missat, som varför domaren blåste av spelet samt att kunna följa kommentatorerna hela tiden. Nackdelen var

att man behövde hålla i mobilen under hela matchen. Det kändes konstigt att vara beroende av mobilen och samtidigt titta på matchen men det kanske är en vanesak.

I dagsläget erbjuds denna tjänst bara i Göteborg, vilket är tråkigt säger Pernilla som rekommenderar att om har planer på att besöka Göteborg och till exempel Gothenburg Horse Show eller någon ishockeymatch ska ni be om teckenspråkstolk via Got Event.

Mona Riis

nyhet@teckenbro.com

Döva kvinnor har högre personlig tillväxt än döva män

4 april 2024

Foto: Mltxi. UPV/EHU

Amaia Jauregi-Orbe är en pedagog och universitetslektor och hon har gjort en doktorsavhandling vid Basque Countrys universitet, Spanien. Avhandlingen handlar om det psykosociala välbefinnandet hos döva människor och har identifierat flera viktiga faktorer som påverkar deras livskvalitet. Bland annat påverkas det upplevda välbefinnandet av ålder och utbildningsbakgrund.

I sin avhandling undersökte Amaia hur personliga, audiologiska, språkliga och kulturella, familje-, utbildnings- och yrkesmässiga faktorer påverkar döva människors välbefinnande. Genom att analysera dessa faktorer lyckades Amaia identifiera viktiga trender och framtida forskningsområden som tidigare inte har fått tillräcklig uppmärksamhet. Amaias forskning anses vara en viktig milstolpe inom området och förväntas bidra till en ökad förståelse för denna samhällsgrupp samt informera framtida forskning och politik.

Forskningen, som omfattade 166 vuxna döva personer med varierande språkliga

och kulturella bakgrunder. En av de största upptäckterna i studien är att kvinnor inom dövsamhället har högre nivåer av personlig tillväxt än män. Denna observation överraskade till och med Amaia själv, som trodde att det var tvärtom. Anledningen till det resultatet kan bero på att det finns särskilda stödsystem och resurser för döva kvinnor som främjar deras självständighet och förmågor.

Studien visade också stora skillnader kopplade till ålder, där personer under 30 år upplevde högre självkänsla, större socialt stöd och större personlig tillväxt än äldre personer gjorde. Amaia tror att detta delvis kan bero på den mer inkluderande utbildning som de yngre fått.

Utbildningsnivån visade också sig vara avgörande för välbefinnandet, där de med universitetsutbildning hade högre nivåer av självkänsla, personlig tillväxt och socialt välbefinnande jämfört med de med enbart grundläggande utbildning. Avhandlingen avslöjade även att de personer som förlorat sin hörsel innan de lärt sig prata, men som gick i vanliga skolor, hade högre självkänsla än de som gick i specialskolor.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Brist på Auslan-tolkar i Australien

4 april 2024

Foto: Adobe stock

Australien står inför en allvarlig brist på Auslan-tolkar (Australienskt teckenspråk) och lärare, vilket har en stor inverkan på tillgången till tjänster för döva. Experter inom området kräver nu ökade investeringar och åtgärder för att tackla denna utmaning.

I staden Rockhampton finns det endast en certifierad Auslan-tolk som är tillgänglig för döva. Bristen på Auslan-tolkar och lärare har eskalerat till en allvarlig nivå och det påverkar olika sektorer, från utbildning till hälsovård. Speciellt i regionala områden är bristen påtaglig och hindrar döva från att få tillgång till grundläggande

tjänster och utbildning. I många fall lämnas döva utan möjlighet att kommunicera effektivt, vilket resulterar i isolering och hinder för tillgång till viktiga tjänster.

Att utbilda fler tolkar och lärare ses som en nödvändig åtgärd för att möta den växande efterfrågan. För att lösa denna kris kräver experter från Disability Royal Commission, en ökad investering, inte bara i Rockhampton utan över hela landet. Experterna har lämnat rekommendationer till regeringen på hur situationen kan förbättras. Det innefattar finansiella satsningar och samordnade insatser från både regeringen och den privata sektorn. Experterna menar att specialiserade utbildningsprogram och stipendier för Auslan-tolkare kan locka fler till området. Dessutom är det viktigt att öka medvetenhet om Auslan som språk.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Shaka som Hawaiis officiella delstatssymbol

4 april 2024

Foto: shaka_homeyhawaii.com

En senator från Hawaii har föreslagit en lag för att göra shaka-tecknet till Hawaiis officiella delstatssymbol. Shaka-tecknet görs genom att sträcka ut tummen och lillfingret utåt medan de andra tre fingrarna böjs. Sedan skakar du handen fram och tillbaka.

Enligt lokala historier kommer shaka-tecknet från Hamana Kalili, en arbetare på en sockerplantage på Hawaii. Hamana förlorade sina tre mittfingrar i en olycka och arbetade därefter som säkerhetsvakt för sockertåget.

Eftersom denna vänliga man fortsatte att vinka glatt med handen trots de saknade fingrarna, antogs tecknet snabbt av lokala barn, och sedan följde resten av landet efter.

Hawaiianerna använder shaka-tecknet för att sprida Aloha-hälsningen, som förmedlar vänskap, förståelse och solidaritet.

Lagen övervägs för närvarande av Hawaiis kongress. Om kongressen godkänner den i maj kommer lagen att gå till Hawaiis guvernör, som leder Hawaiis regering. När guvernören har undertecknat den kommer shaka-tecknet att bli Hawaiis officiella delstatssymbol.

Jos de Winde, Dnieuws

Översatt och redigerad av Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Beethovens opera Fidelio turnerar i Europa

4 april 2024

Foto: Adobe stock

I maj och juni 2024 turnerar en ensemble bestående av döva och hörande skådespelare med en uppsättning av Beethovens opera Fidelio. Föreställningen har spelats i USA sedan 2022 och kommer nu att sättas upp på några av de största scenerna i Spanien, Frankrike och England.

Beethovens enda opera Fidelio hade urpremiär 1805. Operan är en tidlös berättelse om en seger över förtryck och om kampen för en personlig frihet. I den nya uppsättningen utforskar ensemblen operan utifrån Beethovens perspektiv under den period då han förlorade hörseln. Ensemblen består av Los Angeles Philharmonic (LA Phil) och dess konstnärliga ledare Gustavo Dudamel tillsammans med Deaf West Theatre. Nu samarbetar de även med El Sistema's Coro de Manos Blancas för att ta föreställningen till Europa.

Genom att placera döva artister i centrum för berättelsen och erbjuda en upplevelse som är tillgänglig för både döva och hörande, strävar produktionen

efter att överbrygga kulturella och språkliga gränser. Deaf West Theatre, känt för sitt arbete med att integrera döva och hörande i scenkonsten, spelar en central roll i produktionen. LA Phils konstnärliga ledare Gustavo Dudamel betonar vikten av att minska barriärerna för att delta i musikaliska upplevelser och lyfter fram hur de nu lyckats skapa en ny och oväntad anknytning till publiken.

Fidelio turnerar i Los Angeles, Barcelona, Paris och London mellan den 16 maj – 3 juni.

Tine Hedin

nyhet@teckenbro.com

Årlig dövhistorisk månad i Ohio

4 april 2024

Foto: Adobe stock

2017 erkände Ohios generalförsamling officiellt att Ohios dövhistoriska månad infaller mellan 13 mars och 15 april. Under månaden firas dövas historia och dess bidrag till samhället. Dessutom lyfts kulturen och arvet hos döva och hörselskadade fram.

Just nu infaller den dövhistoriska månaden i Ohio, där olika samhällsinsatser görs för att uppmärksamma dövas historia men också för att främja deras rättigheter. Genom detta initiativ vill Ohio skapa en mer inkluderande gemenskap för sina invånare.

Under den pågående dövhistoriska månaden visar stadsbiblioteket upp material och arrangerar aktiviteter, speciellt inom utbildningsområdet. Bland annat så har stadsbiblioteket i Ohios ingått ett partnerskap med dövskolan i Ohio. Partnerskapet har bidragit till att stadsbibliotekets nätkatalog nu har en samling på över 400 föremål inklusive flera e-böcker och videor om dövkultur och amerikanskt teckenspråk (ASL). Samlingen erbjuder något för alla åldrar och intressen.

Tine Hedin

Forskning visar att döva har lika mycket känslor som hörande

4 april 2024

Foto: Adobe stock

En ny italiensk studie, publicerad i Science Advances, har studerat den komplexa relationen mellan känslor och perception. Forskningen studerade vilken roll våra sinnen spelar för att forma våra känslor. Reagerar vår hjärna på samma sätt när vi möter ett skrämmande skrik, en mystisk skugga eller en äcklig doft? Genom att jämföra personer med medfödd dövhet och blinda med personer utan nedsatt funktion i något sinne kunde forskarna se att emotionella stimuli i hjärnan inte påverkas av hur många fungerande sinnen en person har.

Forskare från IMT School for Advanced Studies i Lucca, Italien, i samarbete med Universitetet i Turin, ledda av psykologiforskaren Giada Lettieri, har undersökt hur våra sinnen påverkar vår upplevelse av känslor och hur hjärnan bearbetar emotionella stimuli.

Studien, som involverade 50 frivilliga, inklusive deltagare med medfödd dövhet, blinda samt personer med fem fungerande sinnen, utforskade hur användning av olika sinnen påverkar våra emotionella upplevelser. Deltagarna fick titta på filmen "101 dalmatiner". Under tiden övervakade forskarna deltagarnas hjärnaktivitet med funktionell magnetisk resonanstomografi (fMRI), som kan visa 3D-bilder av organ i kroppen.

Forskarna gavs då insikter om hur olika känslor som glädje, rädsla och sorg behandlas av hjärnan hos blinda, döva och andra. Studiens resultat visade att hjärnan använder både sinnesspecifika och abstrakta koder för att bearbeta känslor. Specifikt framträder den främre delen av hjärnans pannlob som en central plats för att koda abstrakta representationer av känslor. Enligt Luca Cecchetti är

emotionella stimuli i hjärnan oberoende av vilket sinne som används.

Forskarna poängterar att detta har betydelse för förståelsen av känslor och hjärnans funktion hos personer som saknar ett sinne. Genom att inkludera döva och blinda i studien kunde forskarna bättre förstå hur hjärnan anpassar sig och skapar meningsfulla emotionella reaktioner trots avsaknad av tillgång till vissa sinnen.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Systemfel inom offentliga tjänster för döva i USA

4 april 2024

Foto: Adobe stock

När den döve Robert "Bobby" Osborne blev knivhuggen vårdades han på ett sjukhus i Oklahoma City, USA. Under sin vård fick han inte tillgång till någon teckenspråkstolk och kunde inte förmedla kontaktuppgifter till sin familj. Bobbys mamma blev uppringd av en kvinna som såg att han irrade runt i hemområdet. Detta visar tydligt vilken brist det är på tillgängliga offentliga tjänster för döva personer.

Bobby hamnade på ett sjukhus efter att ha blivit knivhuggen utanför en butik sent på natten. Varken polisen eller sjukhuset ordnade någon teckenspråkstolk så att Bobby kunde berätta vad som hänt och hur han mådde. Trots att Bobby fick vård blev han utskriven efter några timmar. Sjukhuset ordnade en taxi åt honom vid utskrivningen, som körde honom hem.

Bobbys mamma, Angila West, upptäckte allvaret i situationen först när hon fick ett telefonsamtal från en kvinna som jobbade i området där Bobby bor. Kvinnan berättade att Bobby irrade förvirrat omkring och att han hade blod på sig. När Angila hittade honom var det svårt att kommunicera med honom. Hon berättade

till nyhetskanalen The Hill att ingen hade informerat henne om att hennes son har blivit knivhuggen och hamnat på sjukhus.

Angila har kämpat för att få svar från myndigheterna och sjukhuset om varför hennes son lämnades utan adekvat stöd. Polisen såg först inte till att Bobby fick möjlighet att kommunicera via en teckenspråkstolk. Polisens svar var att de inte hade någon tillgänglig tolk just då och att de därför inte kunnat be Bobby om kontaktuppgifter till hans familj. Brister i kommunikationen mellan polisstationen och sjukhuset gjorde att Angila var tvungen att söka runt för att få en bild över vad som hänt samt vad som gjorts på sjukhuset.

Denna händelse har visat på stora systemfel inom offentliga tjänster för personer med funktionsnedsättningar. Bristen på tillgång till ASL-tolkar vid avgörande ögonblick har inte bara äventyrat Bobbys säkerhet och välbefinnande utan också framhävt en bredare problematik med kommunikationsbarriärer inom nödtjänster. Trots löften om att alltid göra sitt bästa för att kommunicera med offren, har brister i systemet resulterat i en situation där en döv man inte kunde få den hjälp och stöd han behövde i en akut situation.

Angila menar att det är tydligt att det brådskande behovet av tillgängliga offentliga tjänster för döva och hörselskadade måste prioriteras. Händelsen med Bobby måste leda till en översyn av systemet för att garantera att liknande fall undviks i framtiden säger Angila.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Glad påsk!

4 april 2024

Finlands döva rasar mot tolktjänstservicen

4 april 2024

Foto: Kela

Den finska socialförsäkringsinstitutionen Kela har nyligen informerat alla tolkbolag om att de enbart ska erbjuda direkttolkade tjänster. Det innebär att de inte ska tolka sådant som är förproducerat, som exempelvis webinarier som ses i efterhand, podcasts och tv program. Vid en utbildning där föreläsaren visar en film får tolkarna således bara tolka föreläsaren men inte filmen. Detta får finska tolkanvändare att rasa, eftersom det påverkar så många på ett absurt sätt.

Kela är Finlands socialförsäkringsinstitution som motsvarar den svenska Försäkringskassan, som erbjuder olika tjänster och förmåner till finska medborgare. En av de tjänster de tillhandahåller är tolktjänster för personer som behöver kommunicera på finska, inklusive teckenspråkstolkar. Tolktjänsterna sker antingen i personliga möten eller via telefon. Nu har Kela alltså meddelat att enbart direkttolkning får ske. Kela har i dagsläget inte gett någon förklaring till varför de tagit detta beslut.

Tolktjänsten är en förmån, enligt Kela medan finska döva menar att det är en mänsklig rättighet. Alla människor ska ha rätt att kommunicera, studera och jobba, det ska inte bara ses som en förmån. Kelas beslut påverkar många döva finska medborgare som exempelvis studerar och behöver se på digitala material på talat språk i sina kurser. En av de situationer där döva drabbats var vid någon form av föreläsning där man hade fysisk tolk på plats. Under utbildningen dök det upp ett förinspelat material som skulle visas för alla, tolken fick då inte utföra sitt arbete och var tvungen att avbryta tolkningen och sitta tyst tills materialet visats klart. Varpå tolken kunde fortsätta tolka det fysiska mötet.

De döva finska medborgarna reagerar kraftigt och anordnar nu en kampanj mot Kela. Det är inte första gången som det anordnas en kampanj mot Kela. 2017 gjordes en demonstration gällande tolktjänsten, så årets kampanj kallas därför "StopKela 2.0". I den första demonstrationen 2017 protesterade 150 personer i Helsingfors mot bristfälligt tolkutbud, försämringar i tolktjänsten och hur Kela

hanterade det.

I "StopKela 2.0" kampanjen fokuserar man bland annat på arbetslivstolkning, tillgång till att beställa tolk på helger och på tolkarnas kvalitet. Det är alltså inte enbart tolkning till förproducerade material som är problemet utan tolktjänstservicen är fortfarande lika dålig som den var 2017.

Mona Riis

nyhet@teckenbro.com